

2. План відновлення. Освіта і наука (проект станом на 03.08.2022)
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2022/08/19/НО.royekt.Planu.vidnovl.Osv.i.nauky-19.08.2022.pdf>

3. Проєкт ЄС «Національний Еразмус+ офіс в Україні та Національна команда експертів з реформування вищої освіти»
https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2022/03/Erasmus2021_2027.pdf

УДК 333:502/4

*Люманов А. С., аспірант кафедри підприємництва та бізнесу
Белялов Т. Е., д.е.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну*

ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна завжди сприймалася як несприятливий і важкий час для всього, що пов'язано з життєдіяльністю людини, особливо коли йдеться про територію бойових дій. Таку ситуацію можна віднести до нинішньої війни між Україною та Росією, яка впливає не лише на Україну та українських підприємців, а й на світову економіку. Війна негативно впливає не лише на економіку, а й на самих громадян. Через те, що це природне явище і його важко передбачити, неможливо спланувати заходи, які були б спрямовані на розробку стратегії захисту від його негативних наслідків.

Суб'єкти малого підприємництва (СМП) зазнали великого випробування, яке не всі змогли витримати через суворі умови, яких вони раніше не мали. Малі та великі компанії зіткнулися з такими проблемами, як проблема з доставкою продукції, проблема з наявністю працівників, брак фінансових ресурсів, збиток, завданий державою незалежності, усі ці фактори часто робили господарську діяльність неможливим.

Після введення воєнного стану весь український та іноземний бізнес в Україні пережив нелегкий час свого функціонування. Напад російської агресії на Україну є головним чинником ускладнення умов світової економіки.

Після початку війни майже всі українські СМП потребували фінансової допомоги. Ринок довго відновлювався майже наполовину. Багато підприємців вирішили змінити місце роботи, перейти на віддалену роботу або комбінацію двох варіантів і обрати роботу в гібридному режимі.

Наприклад, особливості IT-індустрії дозволяють бути флагманом віддаленої чи гібридної роботи; і сфера капітального будівництва (92%), виробництва товарів (90%), тобто залишилися на місці ті, для кого переїзд в інший регіон складний або взагалі неможливий. При цьому сфера обслуговування та надання послуг більш мобільна всередині держави.

Варто зазначити, що Україна досі страждає від наслідків війни. Щотижня надходить величезна сума грошей, і це не лише через пошкодження. За оцінками Національного банку, Україна втратила за час війни близько половини «невиробленого» ВВП [1].

За два місяці війни українські СМП зазнали більше збитків, ніж за два роки пандемії. Слід пам'ятати, що після пандемії COVID-19 бізнес пережив нелегкий час, після якого дочекався моменту, коли нарешті зможе зміцніти. З огляду на триваючу війну важко оцінити точні збитки, які можуть мати короткострокові чи довгострокові наслідки. Треба визнати, що ключовим фактором перемоги у війні буде підтримка та утримання збройних сил, а для цього потрібне добре функціонуюче підприємство.

Дослідження також показує, що аграрний сектор був не в гіршому становищі. На жаль, їх робота пов'язана з конкретним місцем, і роботу не можна відкладати, бо це може мати неприємні наслідки. В результаті військових дій морський шлях був перекритий, що було пов'язано з труднощами доставки палива і, як наслідок, його нестачею. З великою проблемою зіткнулися металургійні, логістичні та інші підприємства, багато

з яких розташовані на сході України.

Українська держава, запровадила «додаткові податкові пільги для підтримки бізнесу під час війни». Найважливіші з них стосувалися палива та запровадження пільг для підприємців. Таким чином, великі компанії могли б скористатися цим і платити податок, як це роблять менші компанії.

Ще одним полегшенням для підприємства стало зниження ПДВ на паливо з 20% до 7% [2]. Усі заходи, які були запроваджені для підтримки підприємств в Україні, означали, що через деякий час економіка в країні почала відроджуватися. Було помічено, що в місцях, де було досить безпечно працювати, СМП знову почали функціонувати.

Література

1. Через війну Україна втратила \$565 млрд: скільки вже покритв Захід. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2022/03/16/82174253/> (дата звернення: 21.04.2023)
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон Верховної Ради України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 21.04.2023)